

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/33/2018
Identifikačné číslo spisu: 8014200403
Dátum vydania rozhodnutia: 21.08.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8014200403.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Eriky Čanádyovej, právnej veci žalobcu: S. L. U. -Blue-Media, so sídlom Bardejovská 220/1, Svidník, zastúpeného JUDr. Dušanom Remetom, advokátom, so sídlom Masarykova 2, Prešov, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, za účasti ďalšieho účastníka konania: J. L. Z., bytom X. L. Č.. X/XX, R., U.É. D., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 15518-2/2014-BA zo dňa 28. januára 2014, o kasačnej sťažnosti žalobcu a J. L. Z., bytom X. L. Č.. X/XX, R., U. D., proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 5S/26/2014-92 zo dňa 08. novembra 2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 5S/26/2014-92 zo dňa 08. novembra 2017 m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej č. 15518-2/2014-BA zo dňa 28. januára 2014 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Žalobcovi p r i z n á v a voči žalovanej právo na náhradu trov konania pred správnym súdom a právo na náhradu trov kasačného konania v rozsahu jednej pätiny.

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Prešove rozsudkom č. k. 5S/26/2014-92 zo dňa 08.11.2017 zamietol žalobu o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej č. 15518-2/2014-BA zo dňa 28.01.2014 a nepriznal účastníkom nárok na náhradu trov konania.

2. Rozhodnutím č. 15518-2/2014-BA zo dňa 28.01.2014 Sociálna poisťovňa, ústredie ako odvolací orgán, odvolanie zamestnávateľa S. L. U. - Blue - Media z 23.09.2013 a odvolanie pani J. L. Z. (zamestnanca) z 21.09.2013 zamietla a rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Košice, č. 87598-1/2013-KEM z 22.08.2013 potvrdila.

3. Prvostupňovým rozhodnutím Sociálna poisťovňa, pobočka Košice, ako orgán príslušný podľa

ustanovenia § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) rozhodol podľa § 210 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v prvom stupni vo veci zamestnanca J. L. Z. tak, že jej dňa 30.06.2013 zaniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi zamestnávateľa S. L. U. - Blue-Media, podľa slovenskej legislatívy.

4. Krajský súd preskúmal žalobou napadnuté rozhodnutie spolu s konaním ktoré mu predchádzalo a oboznámil sa s listinnými dokladmi založenými v spise. Vykonaným dokazovaním zistil, že žalobca bol od 01.06.2011 držiteľom živnostenského oprávnenia na vykonávanie živnosti reklamné a marketingové služby s dátumom vzniku živnostenského oprávnenia od 01.05.2011. Ako adresa miesta činnosti podniku zahraničnej osoby bola určená J. J. L. Z., Poľskej republiky, ako zamestnanec bola na základe formulára PD A1 vedená v Registri poistencov Sociálnej poisťovne od 01.07.2011 do 30.06.2013, t. j. na dobu určitú. Na základe pracovnej zmluvy vykonával distribúciu reklamných letákov na území Slovenskej republiky.

5. Žalovanej bola doručená informácia z poľskej inštitúcie ZUS Varšava, že v posledných rokoch vznikli firmy, ktoré sprostredkujú pre poľských SZČO zamestnanie na úväzok v iných členských štátoch, pričom v mnohých prípadoch cieľom tejto činnosti nie je výkon zamestnania na pracovnú zmluvu, ale vyhýbanie sa plateniu odvodov na sociálne zabezpečenie ZUS z podnikateľskej činnosti, ktorú vykonávajú v Poľsku.

6. Sociálna poisťovňa, pobočka Košice vykonala dňa 26.02.2013 kontrolu odvodu poistného na sociálne poistenie za obdobie od 01.07.2011 do 31.12.2012 a plnenie povinností zamestnávateľa uložených zákonom v súvislosti s riešením prípadov zamestnávania osôb s bydliskom na území Poľskej republiky, ktorí boli zamestnávaní u zamestnávateľa s registrovaným sídlom, resp. miestom podnikania na území Slovenskej republiky z dôvodu určenia uplatniteľnej legislatívy, ktorá sa má na fyzické osoby s bydliskom v Poľsku vzťahovať. Do Sociálnej poisťovne sa dostavil na pracovné stretnutie splnomocnený vedúci podniku, o čom bol spísaný záznam č. 53422-2/2013-KEM zo 06.03.2013. Bolo zistené, že adresa zamestnávateľa je virtuálnou adresou a pracovné stretnutia bývali realizované v hoteli D.. V týchto priestoroch sa nachádzali aj účtovné doklady zamestnávateľa, pracovné zmluvy, obchodné zmluvy, korešpondencia, objednávky a faktúry. Spoločnosť riadil účastník konania (zamestnávateľ) z adresy svojho trvalého bydliska B. XX, B.. Konkrétny rozpis prác jednotlivým zamestnancom nebol ku kontrole predložený. Práce boli pridelené zamestnancom telefonicky podľa potreby, pričom výkon práce bol určený bez obmedzenia. V deň kontroly nebolo možné zistiť počet zamestnancov, ktorí v daný deň vykonávali činnosť na území Slovenskej republiky. Z výsledkov kontroly vyplynulo, že sídlo účastníka konania (zamestnávateľa) uvedené vo výpise zo živnostenského registra nespĺňa základné kritériá registrovaného sídla spoločnosti. Kontrolou zameranou na preverenie reálneho výkonu činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky sa nepodarilo preukázať na základe relevantných skutočností, že na zamestnankyňu J. L. Z. sa po termíne 30.06.2013 vzťahuje slovenská legislatíva. Sociálna poisťovňa, ústredie vystavila zamestnankyni formulár PD A1 na obdobie od 01.07.2011 do 30.06.2013, t. j. na dobu určitú. Formulár bol vystavený v čase, kedy neexistovali pochybnosti o správnosti určenia uplatniteľnej legislatívy a splnenie podmienok na určenie uplatniteľnej legislatívy nebolo preverené kontrolou reálneho výkonu činnosti na území Slovenskej republiky. Vzhľadom na výsledky kontroly zameranej na preverenie reálneho výkonu činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky, vystavenie formulára PD A1 na obdobie po termíne 30.06.2013 nebolo opodstatnené.

7. Sociálna poisťovňa ústredie postupuje pri určení uplatniteľnej legislatívy, ako aj pri poskytovaní údajov relevantných na posúdenie uplatniteľnej legislatívy rovnako vo vzťahu ku všetkým fyzickým osobám s bydliskom v iných členských štátoch Európskej únie, ako aj vo vzťahu k príslušným inštitúciám určeným na stanovenie uplatniteľnej legislatívy v jednotlivých členských štátoch.

8. Krajský súd vec posúdil podľa ustanovení § 177 a nasl. zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) a podľa § 172 ods. 2 a 5, § 178 ods. 1, § 195 ods. 1, § 196 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Podľa názoru krajského súdu rozhodnutie žalovanej a prvostupňového správneho

orgánu bolo vydané v súlade s ust. § 209 zákona o sociálnom poistení. Z odôvodnenia rozhodnutia bolo zrejmé, ktoré skutočnosti boli podkladom pre rozhodnutie, akými úvahami boli správne orgány vedené pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovali. Z rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočky Košice vyplýva, že výrok svojho rozhodnutia odôvodnila aplikáciou Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29.04.2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia a v znení Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 988/2009 zo 16.09.2009 (základné nariadenie) a vykonávacie Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16.09.2009, ktorým sa vykonáva Nariadenie č. 883/2004. Namietaná nezákonnosť postupu a rozhodnutia žalovanej a prvostupňového správneho orgánu bez uvedenia konkrétnych porušení subjektívnych práv žalobcu bolo pre rozhodnutie súdu vo veci irelevantné. Bolo nesporné, že žalobca ako zamestnávateľ platil povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti. S odkazom na ustanovenie § 145 zákona o sociálnom poistení krajský súd konštatoval, že ani tým, že žalobca platil poistné, nebolo zasiahnuté do jeho majetkovej sféry.

9. Krajský súd v súvislosti s postavením J. L. Z. - B. ako účastníčky konania ustálil, že žalobcu nepodala a je postavenie posúdil zhodne s právnym názorom vysloveným v rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 28.02.2017 sp. zn. 9Sžso/87/2015.

10. Krajský súd žalobu podľa § 190 SSP ako nedôvodnú zamietol.

11. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 167 a § 168 SSP. Žalobcovi, ktorý nemal v konaní úspech, právo na náhradu trov konania nepriznal. Vo vzťahu k žalovanému nezistil také okolnosti, pre ktoré by bolo možné spravodlivo požadovať od žalobcu nahradenie trov konania žalovanému správneho orgánu.

II.

12. Proti rozsudku správneho súdu podali žalobca a J. L. Z.-B. kasačnú sťažnosť pre nesprávne právne posúdenie veci podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP. Navrhli, aby kasačný súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil správneho súdu a sťažovateľovi priznal náhradu trov konania a kasačného konania.

13. V odôvodnení kasačnej sťažnosti citoval čl. 13 (3) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004, čl. 1 ods. 1 písm. a/ a b/ a čl. 16 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 a prioritne poukázal na právne závery vyslovené Najvyšším súdom SR v rozsudku sp. zn. 9Sžso/90/2015 zo dňa 14.12.2016, ktorý bol vydaný v skutkovo a právne takmer totožnej veci. Podľa týchto právnych záverov pobočka Sociálnej poisťovne ani Sociálna poisťovňa, ústredie nemali právomoc rozhodnúť o určení tzv. uplatniteľnej legislatívy vo vzťahu k osobám v rovnakom postavení, v akom sa nachádzali zamestnanci žalobcu. Tieto rozhodnutia preto označil za nulité. Bez ohľadu na akékoľvek ďalšie skutočnosti ich navrhol zrušiť.

14. V súvislosti so zisteným skutkovým stavom, odhliadnuc od vyššie uvedenej argumentácie s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 10Sžso/24/2015 zo dňa 27.04.2016 považoval zistený skutkový stav v administratívnom konaní na nedostatočne zistený. Podľa žalobcu bolo v tomto smere nevyhnutné zamerať na obsahovú náplň zamestnania jeho zamestnancov, ktorí vykonávali roznos letákov, ktoré preberali v externej obchodnej spoločnosti. Do tejto obchodnej spoločnosti letáky distribuoval žalobca po ich vyzdvihnutí u svojich obchodných partnerov. Žalobca zároveň obstarával obchodné záväzky v Poľskej republike. Žalobca tieto skutočnosti orgánu verejnej správy riadne oznámil, napriek tomu však orgán verejnej správ v rámci výkonu kontroly nepristúpil k doplneniu dokazovania, nevyžiadal od žalobcu ďalšie potrebné doklady, nepristúpil k výsluchu jeho zamestnancov ani k inému spôsobu preverenia výkonu ich činnosti na území Slovenskej republiky. Určujúcim z hľadiska preverenia výkonu činnosti zamestnancov žalobcu na území Slovenskej republiky mohlo byť tiež vyžiadanie si stanoviska príslušného daňového úradu, nakoľko žalobca bol registrovaným platiteľom DPH.

15. Žalobca trval na svojom právnom názore o tom, že zo strany žalovanej došlo k tzv. prejudikovaniu

rozhodnutia. Žalovaná totiž už vopred (pred vykonaním kontroly) vedela o tom, že pristúpi k vydaniu rozhodnutia, ktorým potvrdí rozhodnutie svojej pobočky, nakoľko už v liste zo dňa 25.07.2013 oznámila poľskému orgánu sociálneho zabezpečenia (ZUS) obchodné mená, resp. mená a priezviská zamestnávateľov, u ktorých sa podľa názoru Sociálnej poisťovne, ústredie jedná o tzv. schránkové formy. Preto argumentoval tým, že došlo k „akceptovaniu“ nezákonného retroaktívneho rozhodovania zo strany orgánu verejnej správy.

16. V neposlednom rade vytýkal nedodržanie lehoty na vydanie rozhodnutia.

17. V ďalšom sa nestotožnil so záverom krajského súdu, že v danom prípade nedošlo k porušeniu subjektívnych práv žalobcu. Naopak, na strane žalobcu došlo k porušeniu viacerých jeho subjektívnych práv, najmä pokiaľ ide o právo na spravodlivý proces, ktoré zahŕňa aj právo na zákonné administratívne konanie, právo na fungovanie verejnej správy a právo na dodržiavanie základných zásad správneho konania.

III.

18. Žalovaná vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti v celom rozsahu súhlasila s rozsudkom krajského súdu a navrhla ho potvrdiť. Žalobca a zamestnankyňa v kasačnej sťažnosti neuviedli také námietky k správnosti preskúmaného rozhodnutia ani právne relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie rozsudku krajského súdu, alebo zrušenie rozhodnutia žalovanej spolu s rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu. Žalovaná svoj právny názor zdôvodnila príslušnými koordinačnými právnymi predpismi, ktoré upravujú sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov v rámci členských štátov Európskej únie. V písomných vyjadreniach týkajúcich sa predmetnej veci zaujala stanovisko ku každej námietke žalobcu obsiahnutej v žalobe.

19. Vo vyjadrení poukázala úvodnú časť základného nariadenia, v zmysle ktorého je potrebné zabezpečiť, aby osoby, ktoré sa pohybujú v rámci spoločenstva podliehali systému sociálneho zabezpečenia iba jedného členského štátu, aby sa tak predišlo prekryvaniu uplatniteľných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov a komplikáciám, ktoré by z toho mohli vzniknúť. Inštitúcie, na ktoré sa vzťahujú koordinačné nariadenia Európskej únie majú povinnosť vzájomne sa informovať a spolupracovať, aby sa zabezpečilo riadne vykonávanie koordinačných zariadení.

20. Sociálna poisťovňa, ústredie vystavila pre zamestnanca formulár PD A1(E101) s platnosťou od 01.06.2011 do 30.06.2013. Formulár bol vystavený v čase kedy neexistovali pochybnosti o správnosti určenia uplatniteľnej legislatívy a splnenie podmienok na určenie legislatívy nebolo poverené kontrolou reálneho výkonu činnosti na území Slovenskej republiky. Pri vystavení napadnutého rozhodnutia prvostupňový orgán túto skutočnosť vzal do úvahy, rovnako aj následné výsledky kontroly, na základe čoho rozhodol, že posledný deň platnosti formulára PD A1, t. j. 30.06.2013 je dňom zániku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového a povinného poistenia v nezamestnanosti.

21. Sociálna poisťovňa uviedla, že svojím rozhodnutím nezasahuje do majetkových práv žalobcu vzhľadom na to, že nerozhoduje o odvodovej povinnosti žalobcu, ale o vzniku, resp. zániku sociálneho poistenia jeho zamestnanca podľa slovenskej legislatívy, čo má za následok, že za toho zamestnanca nebol povinný platiť poistné na sociálne poistenie. V závere poukázala na rozsudky v prospech Sociálnej poisťovne v obdobných prípadoch, ktoré už nadobudli právoplatnosť.

V.

22. Podľa § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok účinný od 01.07.2016 odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

23. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ v spojení s § 438 ods. 2 SSP)

preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 SSP), kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že rozhodnutie krajského súdu je potrebné zmeniť tak, že sa rozhodnutie žalovanej zruší a vec sa jej vráti na ďalšie konanie.

24. Z obsahu spisov bolo preukázateľne zistené, že žalovanej bola doručená informácia z poľskej inštitúcie ZUS Varsava, že v posledných rokoch vznikli firmy, ktoré sprostredkujú pre poľských SZČO zamestnanie na úväzok v iných členských štátoch, pričom v mnohých prípadoch cieľom tejto činnosti nie je výkon zamestnania na pracovnú zmluvu, ale vyhýbanie sa plateniu odvodov na sociálne zabezpečenie ZUS z podnikateľskej činnosti, ktorú vykonávajú v Poľsku. Taktiež sociálna poisťovňa zaznamenala v predchádzajúcich rokoch nárast registrácií tzv. „poľských zamestnávateľov“, ktorí prihlásili na povinné sociálne poistenie zamestnancov v pracovnoprávnom vzťahu, ktorých príjem sa pohyboval v rozpätí od 25,- eur do 50,- eur a pracovná činnosť v rozsahu 4 až 10 hodín mesačne. Sociálna poisťovňa ako inštitúcia príslušná na vykonávanie ustanovení základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia, bola oprávnená preveriť, či nedochádza zo strany osôb s bydliskom v Poľskej republike k obchádzaniu právnych predpisov sociálneho zabezpečenia a k zneužívaniu slovenského systému sociálneho zabezpečenia.

25. Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

26. Podľa § 120 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov sociálne poistenie vykonáva Sociálna poisťovňa. Sociálna poisťovňa pri výkone sociálneho poistenia plní funkciu prístupového bodu, príslušnej inštitúcie, inštitúcie miesta bydliska, inštitúcie miesta pobytu, styčného orgánu a je kontaktná inštitúcia na komunikáciu medzi príslušnými inštitúciami a príjemcami dávok a medzi inštitúciami členských štátov Európskej únie, inštitúciami štátov, ktoré sú zmluvnou stranou dohody o Európskom hospodárskom priestore a inštitúciou Švajčiarskej konferencie (ods. 4).

27. Od vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie, od 01.05.2004 sa v oblasti sociálneho zabezpečenia uplatňujú koordinačné nariadenia, Nariadenie Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14.06.1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnané osoby, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín pohybujúcich sa v rámci spoločenstva v znení neskorších zmien a doplnkov a jeho vykonávacie nariadenie Rady (EHS) č. 574/1972 z 21.03.1972. Od 01.05.2010 sa uplatňujú nové koordinačné nariadenia, Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29.04.2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 988/2009 zo 16.09.2009 (ďalej len „základné nariadenie“) a vykonávacie nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16.09.2009, ktorým sa vykonáva nariadenie č. 883/2004 (ďalej len „vykonávacie nariadenie“). Od 28.06.2012 nadobudlo účinnosť Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 465/2012 z 22.05.2012, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 883/2004 Z. z. o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia a nariadenie (ES) č. 987/2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004.

28. Podľa čl. 2 (1) základného nariadenia toto nariadenie sa vzťahuje na štátnych príslušníkov členského štátu, osoby bez štátnej príslušnosti a utečencov, ktorí majú bydlisko v členskom štáte a podliehajú alebo podliehali právnym predpisom jedného alebo viacerých členských štátov, ako aj na ich rodinných príslušníkov ich pozostalých.

29. Podľa čl. 1 základného nariadenia „bydlisko“ znamená miesto, kde osoba zvyčajne býva.

30. Podľa čl. 11 (1) základného nariadenia osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu. Tieto právne predpisy sa určia v súlade s touto hlavou.

31. Podľa čl. 13 (1) (a) základného nariadenia osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnanec v dvoch alebo viacerých členských štátoch podlieha právnym predpisom členského štátu bydliska, ak podstatnú časť svojej činnosti vykonáva v tomto členskom štáte.

32. Podľa čl. 13 (3) základného nariadenia osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, podlieha právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec, alebo ak vykonáva takúto činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch, právnym predpisom určeným v súlade s článkom 13 (1) základného nariadenia.

33. Podľa čl. 16 (1) vykonávacieho nariadenia osoba, ktorá vykonáva činnosti v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, informuje o tejto skutočnosti inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska.

34. Podľa čl. 16 (2) vykonávacieho nariadenia určená inštitúcia členského štátu bydliska bezodkladne určí uplatniteľné právne predpisy, ktoré sa na dotknutú osobu uplatňujú, so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a článok 14 vykonávacieho nariadenia. Toto určenie sa považuje za predbežné. Inštitúcia informuje o predbežnom určení uplatniteľných právnych predpisov určené inštitúcie každého členského štátu, v ktorom sa činnosť vykonáva.

35. Podľa čl. 16 (3) vykonávacieho nariadenia predbežné určenie uplatniteľných právnych predpisov, ako sa stanovuje v odseku 2, sa stáva definitívnym do dvoch mesiacov odo dňa, keď boli inštitúcie určené príslušnými orgánmi dotknutých členských štátov o ňom informované v súlade s odsekom 2, ak už uplatniteľné právne predpisy neboli definitívne určené na základe odseku 4 alebo najmenej jedna dotknutá inštitúcia neinformovala inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska do konca tejto dvojmesačnej lehoty o tom, že nemôže prijať toto určenie alebo že zaujala k tejto veci odlišné stanovisko.

36. Podľa čl. 16 (4) vykonávacieho nariadenia ak existuje neistota vo veci určenia uplatniteľných právnych predpisov, v dôsledku ktorej je potrebné, aby inštitúcie alebo úrady dvoch alebo viacerých členských štátov na požiadanie jednej alebo viacerých inštitúcií určených príslušnými úradmi dotknutých členských štátov alebo samotných týchto úradov navzájom rokovali, určia sa právne predpisy uplatniteľné na dotknutú osobu vzájomnou dohodou so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a príslušné ustanovenia článku 14 vykonávacieho nariadenia. Ak inštitúcie alebo príslušné dotknuté úrady nemajú vo veci rovnaké stanoviská, snažia sa dosiahnuť dohodu v súlade s uvedenými podmienkami a uplatní sa článok 6 vykonávacieho nariadenia.

37. Podľa čl. 16 (5) vykonávacieho nariadenia príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého predpisy boli predbežne alebo definitívne určené za uplatniteľné, to bezodkladne oznámi dotknutej osobe.

38. Podľa čl. 16 (6) vykonávacieho nariadenia, ak dotknutá osoba neposkytne informácie podľa odseku 1, uplatnia sa ustanovenia tohto článku na podnet inštitúcie určenej príslušným úradom členského štátu bydliska, len čo je o situácii tejto osoby informovaná, napríklad aj prostredníctvom inej dotknutej inštitúcie.

39. V súvislosti s posúdením uplatniteľnej legislatívy, za účelom správneho vykonania koordinačných nariadení, bola inštitúcia sociálneho zabezpečenia ZUS Váňava oprávnená požadovať preukázanie relevantných skutočností na určenie uplatniteľnej legislatívy a súvzťažne Sociálna poisťovňa, ktorá je príslušnou inštitúciou na určenie uplatniteľnej legislatívy na území Slovenskej republiky, bola povinná rozhodujúce skutočnosti preskúmať. Posúdiť vznik poistného vzťahu v právnom zmysle môže len orgán, ktorý je v mieste vykonávania práce oprávnený určovať uplatniteľnú legislatívu, v danom prípade Sociálna poisťovňa.

40. Kasačný súd zistil, že správny súd v danej veci v procese súdneho prieskumu napadnutého

rozhodnutia žalovanej postupoval v súlade s procesnými ustanoveniami Správneho súdneho poriadku a súdny prieskum rozhodnutia žalovanej vykonal v právnu úpravou zákona o sociálnom poistení v súčinnosti s koordinačnými nariadeniami Európskej únie. Na žalobcu sa v zmysle čl. 2 ods. 1 základného nariadenia vzťahuje Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (základné nariadenia) a jeho vykonávacie nariadenie č. 987/2009. Európsky parlament a Rada prijal Nariadenie č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, najmä na jej články 42 a 308, konajúc postupom v článku 251 zmluvy, sledujúc ciele, uvedené v preambule zmluvy, z ktorých odvolací súd upriamuje pozornosť najmä na to: že pravidlá koordinácie vnútroštátnych systémov sociálneho zabezpečenia patria do rámca voľného pohybu osôb a mali by prispieť k zlepšeniu ich životnej úrovne a podmienok zamestnania; zmluva neustanovuje právomoci iné ako tie, ktoré sú uvedené v článku 308 na prijatie primeraných opatrení v rámci oblasti sociálneho zabezpečenia osôb iných ako zamestnancov; nariadenie Rady (EHS) 1408/71 zo 14.06.1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a na ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva [4], bolo zmenené a doplnené a aktualizované viac krát, aby sa zohľadnil nielen vývoj na úrovni spoločenstva vrátane rozsudkov Súdneho dvora, ale tiež aby sa zohľadnili zmeny právnych predpisov na vnútroštátnej úrovni. Tieto faktory zohrali svoju úlohu v čase, keď sa koordinačné pravidlá spoločenstva stávali zložitými a príliš rozsiahlymi. Nahradenie a súčasne modernizovanie a zjednodušovanie týchto pravidiel je preto dôležité, aby sa dosiahol cieľ voľného pohybu osôb.

41. Závaznosť spolupráce medzi inštitúciami sociálneho zabezpečenia členských štátov EÚ európsky zákonodarca ustanovuje v čl. 2 ods. 1 a 2 vykonávacieho nariadenia, v zmysle ktorého dotknuté inštitúcie sprostredkujú príslušnej inštitúcii členského štátu, ktorého právne predpisy sú na osobu uplatniteľné podľa hlavy II základného nariadenia, nevyhnutné informácie potrebné na určenie dátumu, ku ktorému sa tieto právne predpisy stávajú uplatniteľnými, ako aj príspevkov, ktoré táto osoba a jej zamestnávateľ alebo zamestnávateľia sú povinní platiť podľa týchto právnych predpisov. Príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy boli určené ako uplatniteľné na osobu podľa hlavy II základného nariadenia, sprostredkuje informáciu o dátume, ku ktorému sa uplatňovanie právnych predpisov stáva účinným, inštitúcii určenej príslušným úradom členského štátu, ktorého právne predpisy sa na túto osobu naposledy vzťahovali.

42. Odvolací súd, vychádzajúc z uvedeného a právnej úpravy ustanovenej v druhej hlave vykonávacieho nariadenia, ktoré ustanovuje určenie príslušnosti právnych predpisov uplatniteľných na fyzické osoby vykonávajúce zamestnanie alebo samostatne zárobkovú činnosť v členských štátoch a s poukazom na záver Veľkého senátu správneho kolégia najvyššieho súdu Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 1Vs/1/2018 zo dňa 04.12.2018, ktorý rozhodol o otázkach rozhodujúcich pre posúdenie veci, že dohoda medzi inštitúciami dvoch alebo viacerých členských štátov EÚ podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia musí byť určitá čo do obsahu, ako aj subjektov, ktorých sa má určenie uplatniteľných právnych predpisov týkať a zároveň musí byť zachovaná v akomkoľvek formáte (napr. písomne, na elektronickom nosiči, atď.) a založená do spisu inštitúcie sociálneho poistenia členského štátu) v tomto prípade žalovanej konštatuje, že ani v danom prípade z dohody medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia nevyplýva, že k dohode o uplatniteľnej legislatíve poľského zákonodarstva došlo aj vo vzťahu k žalobcovi. Veľký senát posudzoval otázky nastolené senátom 9S v rozsahu vymedzenom v uznesení sp. zn. 9Sžsk 22/2017 zo dňa 16.05.2018, ktorým podľa § 22 ods. 1 písm. a/ SSP postúpil vec vedenú na NS SR pod sp. zn. 9Sžsk/22/2017 na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. Veľký senát rozhodol o otázkach rozhodujúcich pre posúdenie veci nasledovne: odpoveď 1/ otázku: dohoda medzi inštitúciami dvoch alebo viacerých členských štátov EÚ podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia musí byť určitá čo do obsahu, ako aj subjektov, ktorých sa má určenie uplatniteľných právnych predpisov týkať a zároveň musí byť zachovaná v akomkoľvek formáte (napr. písomne, na elektronickom nosiči, atď.) a založená do spisu Sociálnej poisťovne. Odpoveď na 2/ otázku: definitívne určenie uplatniteľnej legislatívy iného členského štátu Európskej únie od určitého dátumu podľa čl. 16 (3) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, ktorým sa vykonáva nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia alebo

vzájomnou dohodou podľa čl. 16 (4) vykonávacieho nariadenia vylučuje právomoc Sociálnej poisťovne ako inštitúcie podľa čl. 1 písm. p/ základného nariadenia na rozhodovanie o uplatniteľnej legislatíve.

43. Rozhodnutiu pobočky Sociálnej poisťovne a zhodne aj žalovanej v sporných prípadoch podľa § 20 zákona o sociálnom poistení o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia predchádza skúmanie podmienok na vznik a rovnako na zánik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti. Správne orgány oboch stupňov pochybili, keď na riešenu právnu problematiku aplikovali výlučne ustanovenie § 20 zákona o sociálnom poistení a vec po hmotnoprávnej stránke neposúdili podľa článku 13 (3) základného nariadenia a článku 16 vykonávacieho nariadenia.

44. Právny názor krajského súdu vyslovený v kasačnou sťažnosťou napadnutom rozsudku, týkajúci sa zisteného stavu veci čo do preukázania, či J. L. Z. reálne činnosť zamestnanca na území Slovenskej republiky vykonávala a tiež čo do miesta podnikania jeho zamestnávateľa, kasačný súd vyhodnotil pre rozhodnutie veci za nadbytočné.

45. Samotné nedodržanie procesných lehôt pri vydaní napadnutých rozhodnutí nemá za následok ich nezákonnosť, keďže prípadným zrušením žalobou napadnutého rozhodnutia len z tohto dôvodu by žalobca priaznivejšie rozhodnutie o veci nedostal.

46. Kasačný súd v súlade s § 462 ods. 2 SSP rozsudok krajského súdu zmenil tak, že zrušil rozhodnutie žalovanej a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

47. V ďalšom konaní je žalovaná viazaná právnym názorom kasačného súdu. Skúmaním podmienok na ďalšie konanie vyčká na určenie uplatniteľnej legislatívy, alebo zväži postup podľa čl. 16 (3) a (4) vykonávacieho nariadenia.

48. O náhrade trov kasačného konania a trov konania pred správnym súdom rozhodol kasačný súd tak, že žalobcovi, ktorý v tomto konaní mal úspech, priznal nárok na ich náhradu (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 3 písm. a/ SSP) v skrátenom rozsahu. Vzhľadom na závery uvedené vyššie kasačný súd námietky žalobcu uvedené v konaní súdneho prieskumu pred správnym súdom vyhodnotil bez právnej relevancie, ktoré nepodmienili jeho úspešnosť v tomto konaní. Z dôvodov, že v konaní súdneho prieskumu zákonnosti postupu a rozhodnutí správneho orgánu na základe správnej žaloby vo veciach sociálnych, ak žalobca je fyzickou osobou, správny súd nie je viazaný žalobnými bodmi, kasačný súd zrušil preskúmané rozhodnutia žalovanej a vec jej vrátil na ďalšie konanie, pričom k zrušeniu a vráteniu rozhodnutí žalovanej nedošlo z dôvodov tvrdení žalobcu v žalobe. Súčasne kasačný súd znížil nárok na náhradu trov konania aj z dôvodu, že v danej veci ide o tzv. typizované žaloby. V prejednávanych veciach ide opakované konanie (ďalšie napr. 7Sžsk/41/2017, 7Sžsk/3/2018, 7Sžsk/9/2018, 7Sžsk/11/2018, 7Sžsk/19/2018, 7Sžsk/129/2018, ktoré sú skutkovo veľmi obdobné s totožnou právnou otázkou, týkajúcou sa uplatnenia práv žalobcu v predchádzajúcich správnych konaniach. Tomu zodpovedali aj jednotlivé podania úspešného žalobcu, čo do rozsahu a obsahu. Po zväžení uvedených hľadísk znížil najvyšší súd žalobcovi požadovaný nárok na náhradu trov konania v rozsahu 1/5 majúci za to, že priznanie nároku na náhrady trov konania žalobcovi v celom rozsahu, by v danom prípade bolo v rozpore s materiálnou spravodlivosťou. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.